

29. 8. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nejvyšší soud ke správě pozůstalosti

V tomto článku se zaměříme na konkrétní případ rozhodovaný Nejvyšším soudem, který ilustruje složitost a význam správy pozůstalosti v praxi. Případ se týkal sporu o dědické právo mezi dvěma sestrami, z nichž jedna byla ustanovena správkyní celé pozůstalosti. O procesních aspektech nedávno rozhodoval Nejvyšší soud pod sp. zn. 24 Cdo 111/2023. Rozhodnutí Nejvyššího soudu v této věci má dalekosáhlé důsledky pro budoucí dědické spory a poskytuje cenné právní argumenty pro právníky i dědice. Je důležité pochopit, jakým způsobem soudy přistupují k otázce správy pozůstalosti a jaká kritéria používají při rozhodování o tom, kdo je oprávněn tuto správu vykonávat.

Průběh řízení - rozhodnutí soudu prvního stupně

Obvodní soud pro Prahu 8 zahájil řízení o pozůstalosti po zůstavitelce H. V., která zemřela dne 14. června 2018. Usnesením ze dne 7. března 2019 ustanovil soud pozůstalou dceru M. V. správkyní celé pozůstalosti. Soud při tomto rozhodování vycházel z toho, že v řízení o pozůstalosti existuje spor o dědické právo a že toto řízení bude pravděpodobně trvat delší dobu.

Soud také zohlednil skutečnost, že zůstavitelka byla osobou samostatně výdělečně činnou a pronajímala nemovitosti, což vyžadovalo pravidelnou správu majetku. Proto bylo podle soudu vhodné, aby byl ustanoven správce pozůstalosti, který bude činit úkony nezbytné pro zachování a fungování této činnosti a povinnosti vyplývající z daňového řádu. Soud dospěl k závěru, že nejvhodnější osobou pro výkon této funkce je právě M. V., která byla dle závěti ustanovena dědičkou nemovitostí zůstavitelky, i přes existující spor o platnost této závěti.

Výsledek odvolacího řízení

Proti tomuto usnesení se odvolala druhá dcera, M. V. Městský soud v Praze usnesením ze dne 12. srpna 2019 však změnil rozhodnutí soudu prvního stupně pouze v tom smyslu, že M. V. je oprávněna ke správě celé pozůstalosti, a jinak usnesení potvrdil.

Odvolací soud zdůraznil, že správa pozůstalosti musí být vykonávána osobou, jejíž oprávnění je odvozeno od rozhodnutí soudu, zvláště když zůstavitelka nepovolala správce pozůstalosti ani vykonavatele závěti. V takových případech je postup dle § 156 zákona o zvláštních řízeních soudních (z. ř. s.) na místě. Tento zákon preferuje, aby pozůstalost spravovali dědici, pokud jsou schopni ji řádně spravovat. Soud uvedl, že dědické právo druhé dcery, M. V. je prozatím sporné, zatímco M. V. prokazatelně svědčí dědické právo jak ze závěti, tak případně ze zákona, pokud by závěť byla neplatná a nedošlo by k vydědění.

Dovolání

Druhá dcera, M. V. podala proti usnesení odvolacího soudu dovolání k Nejvyššímu soudu. Tvrdila, že správa pozůstalosti vyžaduje nezávislého správce vzhledem ke sporům mezi dědici. Argumentovala, že vztahy mezi dědici jsou napjaté a že správkyně prosazuje vlastní zájmy oproti zájmům ostatních dědiců. Rovněž napadla platnost závěti a listiny o vydědění.

Dovolatelka dále argumentovala, že vzhledem k napjatým vztahům mezi dědici a pokusům o převod významného majetku zůstavitelky na vlastní osobu ze strany správkyně M.V., jsou splněny vážné důvody pro ustanovení správce pozůstalosti podle § 1677 odst. 2 občanského zákoníku (o. z.) a § 157 odst. 1 písm. c) zákona o zvláštních řízeních soudních (z. ř. s.). Navrhovala, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Soud ve výsledku potvrdil, že správa pozůstalosti může být vykonávána nejen správcem povolaným zůstavitelem nebo vykonavatelem závěti, ale také dědici. Pokud není mezi dědici shoda o správě pozůstalosti, je na soudu, aby rozhodl, kdo z nich bude spravovat pozůstalost. V tomto případě M. V. prokazatelně svědčilo dědické právo, a to jak na základě závěti, tak i ze zákona, pokud by závěť byla neplatná a nedošlo by k vydědění.

Soud také zdůraznil, že účelem správy pozůstalosti je zachování majetku pro dědice a věřitele. Bylo tedy důležité, aby správa byla vykonávána osobou schopnou tuto úlohu splnit. Nejvyšší soud neshledal, že by M. V. nebyla schopná vykonávat správu pozůstalosti, a nepovažoval za nezbytné ustanovit nezávislého správce. Dovolání Nejvyšší soud tak zamítl, protože podle něj nebylo důvodné.

Důsledky pro praxi

Rozhodnutí Nejvyššího soudu v tomto případě poskytuje jasné vodítko pro budoucí dědické spory týkající se správy pozůstalosti. Soud potvrdil, že správa pozůstalosti může být svěřena dědici, jemuž dědické právo prokazatelně svědčí, a to i v případě, že existuje spor o platnost závěti, kdy zároveň takový dědic není vyděděn, protože v případě neplatnosti závěti by mu dědické právo svědčilo ze zákona. Toto rozhodnutí zdůrazňuje důležitost zachování kontinuity správy majetku, aby nedošlo k jeho znehodnocení během dědického řízení.

Doporučení pro právníky a dědice při správě pozůstalosti

Pro právníky a dědice z rozhodnutí vyplývá několik důležitých doporučení:

1. **Dokumentace a důkazy:** Právníci by měli důkladně připravit veškeré dokumenty a důkazy, které prokazují dědické právo jejich klientů, zejména pokud je závěť zpochybněna.
2. **Komunikace a spolupráce:** Dědicové by měli usilovat o co nejlepší komunikaci a spolupráci mezi sebou, aby se předešlo sporům, které by mohly zbytečně prodloužit a zkomplikovat dědické řízení. Ve výsledku je to bude stát další peníze a říká se “lepší horší dohoda, než dobrý spor”.
3. **Právní poradenství:** Je vhodné, aby dědicové včas vyhledali kvalifikované právní poradenství, které jim pomůže lépe se orientovat v právních předpisech a postupech spojených se správou pozůstalosti. Nutno doplnit, že je samozřejmě výhodnější, pokud je závěť vyhotovená notářem, kde je dohledatelná vždy.

Možné scénáře a jejich řešení

Rozhodnutí Nejvyššího soudu také naznačuje několik možných scénářů a jejich řešení:

1. **Spor o platnost závěti:** Pokud existuje spor o platnost závěti, je důležité, aby soud co nejdříve rozhodl o správě pozůstalosti, aby byl majetek zůstavitele adekvátně spravován.
2. **Nejasná dědická práva:** V případech, kdy nejsou dědická práva jasně prokázána, může být nezbytné, aby soud jmenoval správce pozůstalosti nebo rozhodl o dočasné správě majetku. Dle

Nejvyššího soudu ale v případě napadení závěti toto samo o sobě neznámá, že nelze stanovit správce mezi dědici, kteří se soudí o platnost závěti.

3. **Komplikované majetkové vztahy:** Pokud je pozůstalost tvořena složitými majetkovými vztahy, může být vhodné, aby soud zvažil jmenování správce s odbornými znalostmi v dané oblasti.

Závěr

Komentované rozhodnutí Nejvyššího soudu přináší několik klíčových bodů pro praxi dědického práva. Nejvyšší soud potvrdil, že správa pozůstalosti může být svěřena dědici, jehož dědické právo je prokazatelně podloženo, i když existuje spor o platnost závěti, srov. výše. Důležité je zajistit, aby majetek zůstavitele byl adekvátně spravován a nedošlo k jeho znehodnocení během dědického řízení. Rozhodnutí také zdůrazňuje význam jasné dokumentace a důkazů pro prokázání dědického práva a potřebu dobré komunikace a spolupráce mezi dědici.

Toto rozhodnutí má širší dopady na dědické právo v České republice. **Soudy nyní mají jasné vodítko, jak postupovat v případech, kdy existuje spor o dědické právo ve vztahu ke správě pozůstalosti. Rozhodnutí posiluje důvěru v právní systém a poskytuje jasnou strukturu pro řešení složitějších dědických sporů.**

Mgr. Silvie Dohnalová,
zástupkyně notáře

Další články:

- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel × společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)
- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)
- [Darování pro případ smrti nemovité věci zapsané v katastru nemovitostí a určení výše odměny soudního komisaře](#)
- [Flotilová novela: Kdo a kdy musí nově získat licenci k distribuci pojištění?](#)